

**Två matmödrars öfverläggning i
löf-marknaden d. år, angående
sättet att beh...**

81 A Jacobsson, K.F., Polonia. 1832 (Ex. A)

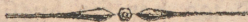

Enå Matmödrars

Öfverläggning i Ldf-Marknaden d. år,
angående sättet att behandla
deras Jungfrur.

Ufwen medföljer:

Den förskräckliga natten på Kåhlmården.
Första Afdelningen.

STOCKHOLM,

Ecksteinska Boktryckeriet.

1834.

~~~~~

(De möta hwarandra nära Ribbarholms bron. Den ena har i hand en knippa Elggres och en krans, och den andra en tjugufyra-fyllings majstång, med förgyllda ägg. Det niges ansenligt.)

Fru Barbara. Nå god aften! hwad bläser det nu för wäder, då jag har den äran att träffa min nådiga Fru Gåsberg? Men wi ska lägga bort reverenserna. Hur mår du? Det war längesedan wi sågo hwarandra; hwarföre helsar du aldrig på mig?

Fru Gåsberg. Ack, kära Barbara, du tror inte hwad jag har för husliga bekymmer. Utom min mans nycker, så har jag fått en Piga, som ingenting kan, och ingenting har lust till, utom att stå och prata på gatorna med andra jungfrur, och som jag måste wisa allt, wara med i alla sysslor och som ingenting gör, om jag inte ligger öfwer henne beständigt. — Men, kära du har du intet köpt någon Majstång; en sådan får man wäl lof att ha i huset om midsommarn. Det är ju bara Midsommar en gång om året.

Fru Barbara. Wet du, orsaken är den, att jag inte hade mer pengar med mig

än 3 skilling. Man kan wäl, hoppas jag, få köpa Majstång i morgon. Men angående pigorna, så wet du hwad: min jungfru war rätt bra i början: jag förwånade mig werkligen öfwer hwad jag fått för en fågel Genix till Viga. Men det slog om, och det besatt. Nu får jag truga, twinga eller muta henne att uträtta sina sysslor; och lika wäl höra knot öfwer dålig kost och öfwer brist på presenter och ett som annat. Och du wet, kära syster om hos oss är noga i maten eller i något annat. — --

Fru Gåsberg. Nej! det måste man tillstå: den Barbariska Familjen har aldrig varit känd för att vara noga! — Men finns det intet medel att kunna tukta en sådan dam? Wore min så elak, skulle jag wäl wisa prof på att hon skulle bli bättre. Om min jungfru kan jag just inte säga att hon är elak och grälaktig; utan, som jag nyss sa, okunnig i sina sysslor och något böjd för lättja.

Fru Barbara. Ja, du har rätt; man måste vara sträng emot dem. Men att aga dem har ock sina swårigheter. Men man får wäl lof att beqwäma sig dertill, om inte annat will hjelpta.

Fru Gåsberg. Och i synnerhet måste man bittida och sent förmana dem till lydnad emot matmodern, och påminna dem att de i sig sjelfwa ingenting äro, utan blott bero af henne. Och sjelfwa aldrig i framtiden, om de

hafwa den lyckan att blifwa gista kunna rätt sköta sitt hushåll, om de ej under sin tjänstetid lärt sig att med ordentlighet förrätta der dem tillkommande syflor.

Fru Barbara. Du kan moralisera, hör jag. Ja, så torde det vara. Emedlertid måste man medge att det är rätt beswärligt för en husmoder, att så jemt vara med i och ordinera alla syflor hur hwar bit kött skall stekas och hur hwar pannkaka skall gräddas.

Fru Gåsberg. Det medger jag; men vårt stånd har sådant med sig. Man måste ej bli trött. Förra veckan war min jungfru sjuk. Då måste jag sjelf förrätta alla köks-syflor; och hade en madam till hjelp, som war alldeles owan wid syflorna. Du kan föreställa dig hwad jag måste stå ut. Men det gick för sig. Hwarannan söndag ger jag pigan lof att gå i kyrkan, och då är jag också helt allena i syflorna. — På det wiset måste man vara werksam och försaka nöjena. Du kan tänka att på ett helt år har jag ej varit på Operan, då likwäl min jungfru på den tiden varit der två gånger.

Fru Barbara. Men är det inte att ge en tjänstflicka för stor frihet?

Fru Gåsberg. Man måste först söka winna en sådan person med godhet innan man använder alfwarsammare medel. Jag ger henne lof att hwarje söndagseftermiddag från kl. 4 till klockan 7 gå att helsa på sin släkt

och sina bekanta, likwäl med det willkor att hon innan det har slutat ringa sju är tillbaka, och hon har hittills aldrig mankerat.

Fru Barbara. Af dig får man lof att lära hur man skall med lagom stränghet och godhet behandla sina pigor.

Fru Gåsberg. Hos mig flyttar aldrig en piga på halfår och när man så med jernhet, och med godhet blandadt alfwär uppför sig mot den tjenande, så kan man hoppas undwika att använda kropslig aga.

Fru Barbara. Jag får lof att helsa på dig, på det wi kunna widare få samtala med hwarandra om medlen att göra våra underhafwande goda och lyckliga. Du bor ju qwar wid Westerlånggatan?

Fru Gåsberg. Ja, på samma ställe som i wintras. Helsa på mig om Söndag eftermiddag, på kaffe.

Fru Barbara. Ja, som sagdt är, wi råkas då. Nu får jag lof att skynda hem och se efter hwad min jungfru har för sig.

(Efter starka nigningar åtskiljdes damerna.)

Den försträckliga natten på Kåhlmården i början af förra århundradet.

Swänne Tyfka Adelsmän medhafwande sina hustrur och en betjent som på 1720:talet femmo resande från Ystad, ämnade sig till

Stockholm hade redan utan någon ledsam händelse genomfarit Skånes wälsignade slätter, Smålands magrare men med hymniga betesmarker försedda skogsbewerta höjder och dalar och äntligen inträdt i Östergöthland och på Kåhlmården, som den tid war mycket tätare, mörkare och dystrare än nu. De hade fyra hästar förspända förhwardera wagnen som fördes af en gråklädd bonde med förskinn; Bönderna hade för öfrigt ett lömskt utseende, och jemrade sig beständigt öfwer de elaka wägarne. Det war en mörk och regnig Novemberaston, och de närmade sig Krokak, då genom det oupphörligt nedhållande regnet luften blef så mörk, att de ej kunde se en wagnslängd framför sig; det började förekomma de begge resande besynnerligt att, då de färdats öfwer 2 timmar sedan de lemnade förra Gästgifswaregården, de ännu ej hunnit fram till Krokak; tillika började de blifwa warse att wägen blifwit smalare än de wanliga landswägarne; de meddelade sina tankar häröfwer åt skjutsbönderna; men dese småfrattade och försäkrade, att det war riktiga wägen, att de snart wore framme och att herrarna kunde lita på dem, emedan de skjutsat så stora herrar förut. Emellertid blef wägen allt trångare och de resande tyckte sig till och med blifwa warse att de wore inkomna i sielswa skogen, på en smal skogswäg, och då det stundom ljusnade något mellan regnskurarne, märkte de då att några karlfigurer smyga förbi emellan träden, med ned-

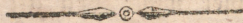
svårtade ansigten och röda mösor på hufvudet. De resande häpnade något; stadda i en obekant trakt, i en widlyftig skog i mörka natten, i händerna på förrådiska med röfware sannolikt i förbund stående, skjutsbönder, sågo de knappt någon utväg. De woro wäl försedda med hwar sin bössa, och ett par pistoler samt hwar sin sabel; de hade således wäl sålunda bewäpnade kunnat hoppa ur wagnarne och tillika med betjenterne uppehållit sig i skogen öfwer natten, och sedan frågat sig fram till landsvägen och på det wiset framkomma till Gästgifwaregården; men de hade hustrur, fina, ömtåliga warellser med sig, födda och uppfostrade i södra Tysklands mildare regioner; det skulle dessa ha uthärdat en sådan natt i Swenska hårda klimatet! Fruntimmerna började gråta och kunde med möda afhållas från att uppgifwa höga klagorop. Männerna, af hwilka den äldre, 40 år gammal, kallades Eichenhayn och den yngre, ungefär 29 år gammal, bar namnet Reifensels, togo fram deras flaskfoder och togo sig utur de medbragta Rhenskt winbuteljerna hjertstyrkande medel; damerna fingo äfwen sin del, äfwen som betjenterne, hwilkas namn war Klopff und Ritsch. — Nu hölls rådpägning på Tyska språket, hwilket skjutsbönderne naturligtwis ej förstodo, och det blef beslutadt, att betjenten Ritsch, som war något kunnig i landets språk, försedd med sabel och 2 pistoler skulle söka att utan att någon af bönderne märkte det, komma ur wag-

nen, och om möjligt wore samma natt söka att uppnå närmsta stad, der berättas för hållandet och anhålla om skyndsamt hjälp. Dock skulle betjenten ej öfvergifwa wagnen, förrän de framkommit i närheten af det huset, der bönderne ämnade taga in öfwer natten (de hade nemligen ändtligen förklarad, att de i mörkret och regnet råkat taga miste om stora wägen och kommit in på en skogswäg, men på hwilken de skulle komma till en kohlare, som war swåger till den ena skjutsbonden, och der de wore säkra om att erhålla nattqwarter, sådant man i en sådan koja kunde begära.)

Snart märkte de resande att bönderna afwikit från den omtalade smala skogswägen och kört in i en gles med tallar och granar beswärt skogsmark. Efter en half timmas körande upptäcktes ett ljus på afstånd och snart derefter något som liknade en koja. Hemskt lät ugglan höra sig i närheten.

Betjenten smög sig, sedan han utom wagnen äfwen förset sig med en knif, för att dermed märka träden, och således så mycket lättare finna wägen tillbaka till kohlarhyddan oförmärkt ned af wagnen, och förswann i den tjocka, urgamla Kohlmården. Skri och swordomar hördes ur kojans. De resandes ur respeterade tolf.

Slut på första afdelningen.

Den siste Spionen

i eleganta verlden

eller

Upptäckter i **Q**vinnornas rike;

af

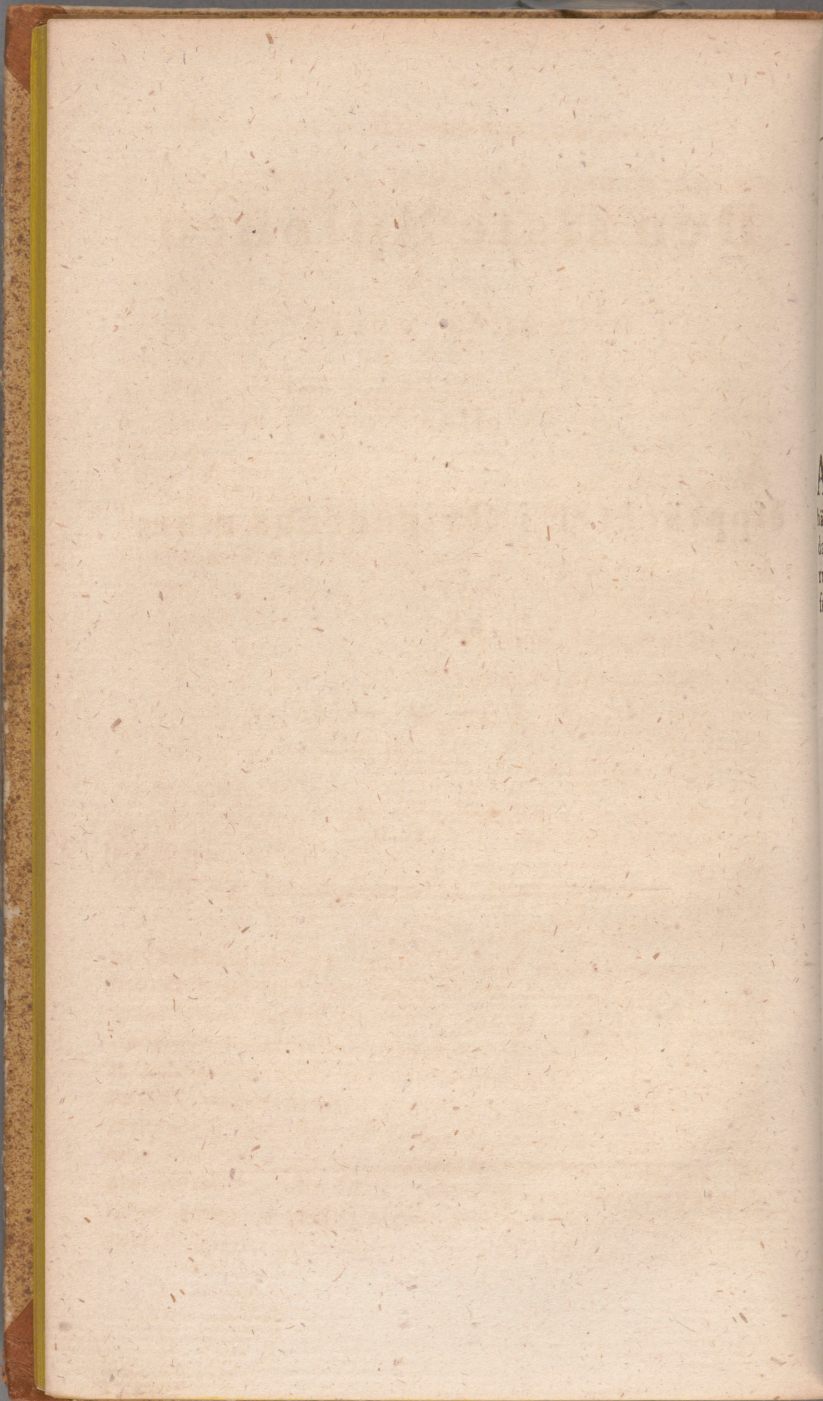
C. J. T — w — l.

Singwall

Stockholm, i f. d. Kongl. Boktryckeriet, 1834.

I. CAP.

Kyrkogången.

Anländ till Stockholm, fattade jag det beslutet, att här studera det vackra könet, och ämnade just en Söndag börja mitt studium, då min vän S. inträdde i mitt rum, undrade öfver min skyndsamhet i påklädandet och frågade: "Hvarhän så tidigt?"

"Till kyrkan, min vän!"

"Till kyrkan? Hahaha!"

"Finner du det så löjligt?"

"Jag tror du blifvit skenhelig."

"Ej just det; och dock har jag mina orsaker, hvarföre jag går i kyrkan. Du vet att jag länge haft i sinnet studera kvinnorna och i dag har jag beslutat börja mitt studium. Jag tror att man i kyrkan har tillfälle samla anmärkningar."

"Denna gången kan du spara dig det besväret; ty hvad du der kommer att höra och se, kan jag i få ord förutsäga: Att gå i kyrkan är liksom många andra saker modernt. Dock tyckes det ibland de förnäma hafva kommit ur modet. Ännu gifves det likväl en och annan af den så kallade förnäma klassen, hvilken hedrar kyrkan med sin höga närvaro. Fruarna här visa sig i templet, för att lysa med sin skönhet, för att pråla med sina obetalta kläder och grannlåt; andra för att utvälja sig nya moder; döttrarne gå i kyrkan, dels i samma afsigt som deras mödrar, dels för att gifva ny näring åt sina

kärlekshändelser, för att med sina älskare under gudstjensten tala ögonspråket, för att der fortsätta en på promenaden eller hemma i huset börjad kärlekshandel. Andra besöka kyrkan för att der fördrifva tiden; der hoppas den ena få veta nyheter af sin grönne, den andra att kunna förlusta sig vid åskådandet af så mångfaldigt omvexlande grannlåt. De veta vid deras hemkomst ytterst noga att berätta, huru den eller den var klädd, hvilken fru eller flicka som medfört ett nytt mod i kyrkan etc.; och på sådant sätt förkorta de den långa söndagsförmiddagen. Andra åter betrakta denna ort som en beqväm plats för öfverenskommelser angående eftermiddagens eller kommande dagars nöjen. Under dylika öfverenskommelser ila timmarna hastigt, och skulle ej allt noga vara bestämt, så skiljas de åt med den försäkran att efter sju dagar åter träffas här, för att närmare af-tala allt!"

"Det är ej möjligt; det kan ej så förhålla sig!"

"Hahaha, du tviflar ännu derpå? — Nå så gå och öfvertyga dig, du får säkert se och kanske äfven höra långt mera."

Jag gick, såg och hörde allt det min vän S. hade förutsagt och ännu mer. T. ex. vid hvarje stol, hvari en någorlunda hygglig flicka satt, stod en armee friserade sprättar och blockerade stolen. Alla täflade om att möta hennes blickar, och hon tycktes sjelf ej veta, åt hvilken Adonis hon först skulle tilldela en bevågen blick. En sprätt gjorde sig blind, beskådade sin sköna genom lorgnette, och beundrade hennes frampressade eller uppstoppade barm. En annan tog ur sin ficka en luktflaska, och beströk sitt ansigte, för att genom den re-tande lukten ådraga sig flickans uppmärksamhet. En tredje armbågade sig fram, för att med en flicka sjunga ur samma psalmbok, tillhviskade henne dervid något flygtigt smicker, började derpå ur sin ihåliga strupe fram-prensa några ljufliga toner, men faller olyckligtvis så starkt ut, att flickan är i fara att blifva döf. En annan

deremot spelade den smäktande, den melankoliske. Han hängde hufvudet, bad sitt Fader vår med synbar andakt, medförde egen psalmbok, och vände ej oftare ögonen från den, än han i psalmen fann ett ställe, som tycktes innehålla något, hvilket kunde hafva interesse för flickan. Isynnerhet bemärkte jag det just då; ty det var vid pingsthelgen, och man sjöng mycket om kärlek och helig låga. Vid dylika tillfällen såg jag mången flicka kika under näsduken, och kasta förstulna blickar till sitt älskade föremål.

Predikan tog sin början. Den vördige Doctor * * trädde upp och höll ett förträffligt tal; men alla syntes ouppmärksamma, isynnerhet fruntimren, hvars uppmärksamhet ej sträckte sig längre än till predikstolpspsalmen; derpå togo antingen de vänskapliga samtalen sin början eller sänkte sig sömnen ned till dem. De unga herrarne ilade skyndsamt bort vid predikans början.

Gudstjensten var slut och alla arbetade med ifver på att komma ut, och hvarthän? — till promenaden, till vaktparaden! (dock derom en annan gång.)

Af en händelse träffade jag åter min vän S., jag gaf honom nu fullkomligt rätt! Han läste oviljan deröfver i min uppsyn.

II. C A P.

Skådespel. Mod-tidsfördrif.

”Går ni på spectakelet i afton?” frågade mig en ung herre, som, vid middagsbordet jemte mig, satt med af-fichen i hand. — ”Det ges en ypperlig piëce i afton.”

Jag underrättade mig om piëcen, som skulle gifvas, och lät honom förstå att jag ämnade åskåda den.

När jag inträdde i operahuset, fann jag der ett glänsande antal af det vackra könet församlat och hade tillfalle göra följande observationer:

I logerna låto damerna fördrifva tiden för sig af de vällyktande ungherrarne.

Ridauen går upp, men för den som vill njuta af piëcen går större delen af första acten förlorad; ty den höga noblessen sorlar i sina loger.

Tyst! Tyst! ropar pöblen — men hvem vill höra på dem — den sort menniskor äro vanda vid, att gifva ut sina penningar för intet! Det starka bullret aftar slutligen, men mumlandet tilltar. Den ene måste sluta sin berättelse. — Den damen underrättar sig om sin grannes hälsotillstånd. — En annan berättar uppfinningen af en ny mode — nu har en ung herre sett en af sina bekanta i en loge, löper dit i full fart, slår dörren igen efter sig så kraftigt, som om den aldrig åter skulle gå upp, han har tusende saker att säga henne. — I ett hörn har slutligen en sprätt, efter nyaste modet, uppvädradt sin, hemma af modren strängt bevakade, sköna, och bortsmälter af idel kärlek. — Ibland pöblen går det bullersamt och ohyfsadt tillväga.

De smakfullare damerna i logerna vredgas öfver att blifva störda genom larmet, och prata med sitt sällskap öfver den ohyfsade pöblen — men äfven högt.

"Bravo, Bravissimo!" ropas det af några som vilja synas vara konstdomare. Alla blifva uppmärksamma och se dit. — Den ångerfulla dottren ligger i fadrens armar — orden hafva gått förlorade, men groupen blir applauderad. "Det var superb! det var pompöst!" ropa alla med en mun.

Musiken emellan acterna tager sin början — och alla löpa om hvarandra ut.

Ridauen går åter upp, och man börjar ånyo att conversera. Vid något komiskt ställe eller fras upphäver pöbelen ett gapskratt; men kännaren, den skarpsinnige betraktaren, blyges öfver att förråda en enda minc. Ett helt sällskap, som suttit och gapat sig trött, sofver i sin loge, till dess publikens gunstling, genom sitt rytande i monologen, uppväcker dem ur sin ljufva sömn.

Trenne timmar måste skådespelet påstå; ty ingen vet på hvad sätt han i annat fall, ända till aftonmåltiden, skall fördrifva tiden. Dock den som vill synas rätt förnäm, kommer ej förr än första eller andra acten är slut, och går, när den sista skall börjas.

”Men då hör ju ingen på skådespelet?” Det gör ingen ting; skådespel höra till goda tonen.

Hjelten eller hjeltinnan har sluteligen mördat sig — piëcen är slut — de trenne timmarne äro till ända lupna, och man går eller far nöjd hem.

Som efterspel räknas, att damerna nödgas armbåga sig fram genom den med menniskor uppfyllda gången, låta mönstra sig af en lång rad sprättar och dervid höra mången angenäm eller oangenäm anmärkning.

III. C A P.

Qvinnoklubben.

Förnuft och språk, dessa äro de båda företräden, som höja menniskorna öfver andra djur och göra dem lika högre väsende. Förnuftet höjer den inre, språket den yttre menniskan. Förmågan att meddela hvarandra våra ideer genom begripliga ljud är ostridigt den högsta lyckalighet som menniskan på vår planet njuter. Utom tal-förmåga vore böjelsen för omgångsamhet, och utom den alla samfundsdygder förlorade.

Hvilket ljud är angenämare, än människorösten? Hvilken hvila är mera vederqvickande, än den vi erhålla genom ett förnuftigt, muntert, skämtsamt och glädtigt samtal? — Olycklig den, som i åtskilliga förhållanden är beröfvad denna lifvets krydda! Knappast tror jag att någon, åtminstone ej för en längre tid, kan umbära den. Men samtalet måste ock hafva ett syfte, en afsigt, om ej själen skall blifva utan njutning. Man måste antingen lära eller uppmuntra, läras eller uppmuntras. Men om personer samtala, som hvarken hafva sinne eller förmåga för det ena eller andra; så är samtalet endast en organens öfning, hvarvid både förstånd och hjerta blifva sysslolösa.

Den som tror att det i stora städer, — öfverhufvud, — i anseende till conversation och sällskapliga samtal, herrskar en förnuftig, undervisande och snillrik ton, irrar sig ganska mycket. Den minsta delen af människor är hågad att tänka, äfven ibland den så kallade förnäma klassen. Och då fåfången alltid och endast vill blifva hörd; så är större delen mera hågad att tala än höra. Man går här ej i sällskap för att samla nya ideer, eller i ordningställa de gamla; utan för att, som det renaste guld, föra till torgs allehanda ringhaltiga kompositioner, som man dels sjelf fabriceradt, dels låtit påbörda sig. Huru litet det vid dessa bedröfliga tidsfördrif, vid detta myckna talande och ringa tänkande, sörjes för själen, det veta alla de, som händelse eller förhållande föra i de dagliga sällskaperna.

Äfven mig förde förhållanden, under mitt korta vistande i denna stad, i en sällskaplig cirkel, om hvilken det sades, att der herrskade en ytterst delicat och älskansvärd ton, och att hvilken som hade tillträde till den, behöfde ingen vidare recommendation eller bildning.

Jag trädde in i det första rummet, och fann en munter samling upphäfva ett convulsiviskt skratt, öfver? — "Brillant" — Madame D:s lilla hund, hvars vänstra

vänstra öra en bof afhuggit. Denna löjlige anblick kan ej afmålas. — "Ah, c'est dommage!" gnällde en gammal torr dame med friska blomstrande kinder. "Mais c'est délicieux" — sade en tjock skämtsam herre — "il a l'air d'un petit-maitre à moitié rasé" — "C'est pour mourir de rire," råmade en tredje.

Jag gick vidare, och fann en mängd stela herrar, med högst alfvarsamma fysionomier. De sågo så fundersamma ut, som om de skulle upplösa en af de svåraste satser i Euclides. De talade om betalning, procent o. s. v. och förrådde, att de voro Handelsmän, i hvilkas hufvuden intet annat frodas än — noller.

Min blick irrade omkring, och sökte — fruntimmer, och fann en anseelig mängd äldre och yngre tillsammans grupperade. (Det var ännu tid för kaffedrickning.) Jag fogade mig dit och sökte deltaga i deras samtal. De äldre damerna förde ordet, ty de yngre underhöllo sig med de skämtsamma ungherrarne.

En viss dame, som för sin pratsamhet blifvit till ordspråk, och hvilken ej synes hafva något viktigare att beställa, än att uppfånga och berätta hvad som här och på en mils omkrets föregår, förde isynnerhet ordet. Samtalet var nu om nouvelles du jour, som här gäfvo en högst egen njutning. Detta nyhetskrämeri vann allmänt bifall, och hvarje af de närvarande damerna gaf sin skärf dertill. Straxt derpå talade man om kärleks-äfventyr, dinée, déjeuner, soupée, högtidligheter af alla slag o. m. s.

Tiden för kaffedrickning var änteligen förbi, och med den alla bittra samtal på frånvarandes bekostnad; min själ andades åter friare. — Man steg upp och formerade spelpartier; äfven mig ville man uppmuntra till spel, men jag afslog det under förevändning att jag ej kunde. Förmodeligen syftades det blott på mina penningar, ty jag bemärkte sedan att det spelades med myc-

ken hetta, och damerna gifvo intet efter, utan spelte med en bravour, som satte mig i förvåning, och som lät mig förmoda att spel varit hufvud-sysselsättning hela deras föregående lif.

De sutto der obekymrade och sorglösa, med ögonen helt och hållet riktade på den vinst de hoppades erhålla, fastän kanske mången moder nu satt vid spelbordet på samma tid som dess sjuka barn hemma, anförtrodt åt en oförsigtig amma, förgäfves ropade sin obarmhertiga moder. — Dock hvilken af vår tids eleganta damer besöker nu för tiden barnkammaren, och låter sitt fina öra såras af barnskrik!! — Men jag kommer för långt från ämnet.

Jag lämnade spelrummet, och såg mig om efter det öfriga sällskapet. De unga fruntimren befunno sig i icke mindre angenämt sällskap, ungherrarne sökte på allt sätt amusera dem.

I den cirkel af flickor och ungherrar som här befann sig, herrskade den högsta grad af frivolité, isynnerhet utmärkte sig en herr von C. genom sina eder och pöbelaktiga uttryck (troligtvis lärda af dess högvälborne herr faders stallknekt) hvilka, ehuru det äcklar mig att åter upprepa dem, blefvo af större delen beundrade och applauderade; och han till och med ansedd för en snillrik och munter sällskapskarl. En annan tog sedan till ordet, berättade, hvilka utlänningar senast inkommit, hvilka nya moder de utländska damerna medfört. Alla önskade straxt erhålla närmare beskrifning derpå, och då man ej kunde tillfredsställa deras nyfikenhet, önskades ingen ting lifligare än att få se utländskorna.

”Har ni sett Minister B:s vackra maitresse?” frågade en tredje.

”Ja bevars,” ropade flera af de närvarande herrarne, och voro indiskreta nog, att i närvaro af så många Stockholms skönheter, prisa hennes behag.

Ett convulsiviskt leende märktev hos mången flicka, då hon nödgas afhöra detta.

"Hon är verkligen ej så skön," svarade en af de unga fruntimren, "som ni vill göra henne. Jag har sett henne, och flera hafva fällt lika yttrande med mig öfver henne."

Ingen motsade henne, ungherrarne voro artiga, och — tego. Denna tystnad varade dock ej länge, ty den afbröts snart genom en ung herres qvicka och lustiga ton. Man ville derpå bättre fördrifva tiden. Man föreslog lekar, hvilka straxt utfördes. Men hvad för lekar? Eländiga tomma nöjen för själ och hjerta.

Man pladdrade, kysste mer än till öfverflöd och tillät sig friheter, isynnerhet ungherrarne, hvilka mera härtill uppäggades än hindrades. Ju dåraktigare och tygellösare de spelte sina roller desto angenämare voro de för fruntimren.

Jag lämnade slutligen detta sällskap med den föresats att ej åter besöka det. Jag hade hört och sett nog.

Detta var ett offentligt sällskap! Här såg man löjligheter i stort; träder man åter in i de förtroliga familje-cirklarna, så blifver man äfven der varse dårskaperna; man ser modrens och dottrens svagheter helt och hållit i negligee.

IV. CAP.

Hvarföre gifves det i Stockholm så många gamla jungfruar eller bättre mamseller?

Denna frågas besvarande synes vara af stor vigt, om ej för verkligen gamla jungfrur, dock för flickor, hvil-

ka äro på vägen till detta hedersstånd, och jag hoppas förtjena tack, eller åtminstone deras uppmärksamhet, då jag utfäster mig besvara denna fråga, så opartiskt som möjligt.

Orsaken till denna frågas framställande, var den ständiga anblicken af gamla jungfruar eller bättre mamseller, hvilka här träffades i stor mängd. Jag bemärkte äfven att en gammal mamsell här gör föga figur. Här är en gammal mamsell ett gammalt bref, som väl blifvit skrifvit, men ej afskickas; ett hus, som ingen bebör, emedan ålderdomen spökar deri. — Lifvets höst är för qvinnor i allmänhet en bedröfvelig årstid. Och hvarföre en gammal flicka ofta blir ett åtlöje är lätt att inse. Männernas öfverensstämmelse i att drifva gäck med gamla damer, härleder sig egentligen från en liten ondskefullhet, till hvilken de kanske äfven på visst sätt kunna vara berättigade, genom den förmåtenhet, med hvilken de mesta unga fruntimmer bemöta vårt slägte. Naturen, som bildat oss till det starkare slägte, har tillika msd vår böjelse och känsla för det svagare grundat vårt slafveri. Kärleken är det, som förvandlar de kraftfulla, stolta lejonerna i tjenstvilliga lamm. Hvilket herravälde utöfven ni ej öfver männerna under eder blomningstid! Edra blickar sprida undergifvenhet kring sig, edra nycker blifva stadfästade lagar och våra hjertan tjena er till lekbollar, hvilka ni ombyta efter behag. Männerna nöja sig dermed så länge de bära edra bojor; men kärleken till frihet blifver ej genom det ljufvaste slafveri till intet gjord; ty när den ominösa tidpunkt kommer, att edra behag försvinna, och naturen fräntager eder scepteren, hvilken hon på kort tid öfverlåtit åt er, och när ni då stå der, lika detroniserade Drottningar, och af oss endast erhålla politessens gratial, kan man då undra öfver att slafvarna, som ånyo andas frihet, skratta öfver sina fordna herrskarinnors vanmagt.

Jag upprepar ännu en gång, denna skadeglädje är ondskefull, och ruinerna af skönhet borde vara oss lika

vördnadsbjudande, som ruinerna af gamla slott, från hvilka mäktiga Riddare beherrskade hela landskap. Men få männer lära vara helt och hållit fria från denna skadeglädje, den hörer till det manliga släktets arfsynd.

Dock jag återgår till besvarandet af min fråga.

Vore jag en lärd till professionen, skulle jag först söka visa förhållandet emellan qvinliga och manliga släktena, i anseende till ziffiran, emedan redan härutaf skulle kunna hämtas en orsak till de gamla mamsellernas förökning. Sedan skulle jag enligt statistiska grunder söka visa huru många männer som blifva tvungna att lefva ogifta, men då jag blott gör anspråk på sundt menniskoförstånd och ej på lärdom, så förbigår jag hvad der till hörer.

Det gifves dessutom så många célibataires, hvilka äga artiga inkomster, och dock fly för hymens gyllene bojor. Dessas antal tillväxer dageligen och med det de gamla mamsellernas. — Huru förklara vi detta fenomen?

Träd närmare, sköna Stockholmska! jag vill vara discret, och tala tyst. Besvara endast uppriktigt följande frågor, som jag vill lägga på ert hjerta; och då är problemet straxt upplöst,

Hvad kostar er eder klädsel?

Det kan jag sannerligen ej så noga bestämma, emedan jag rätt ofta ombyter klädsel allt efter som modet fordrar.

Sker det mer än tvenne eller trenne gånger på året?

Hahaha! Ni måste ha ett högst besynnerligt begrepp om våra nuvarande moder.

Besöker ni censerter, baler, spektakel och aftonsällskaper? Gör ni lustpartier åt landet?

Ni bringar mig nu på ett capitel som sätter mig i extase, jag vet hvarken var jag skall börja eller sluta, dock får jag i korthet säga er, att alla nöjen här om-
vexla på det angenämaste, och jag skulle aldrig kunna
förlåta mig, att hafva försummat ett enda.

Har ni många bekantskaper ibland mankönet?

Med handelsbetjenter, handelsmän och dylika be-
fattar jag mig ej, herrar adelsmän och deras vederlikar
interessera mig mäst.

Förstår ni koka en soppa, och laga linne?

Fy! huru kan ni bringa dylika vämjeliga ting å
bane. Jag har aldrig i min lefnad satt foten i köket,
skulle det passa sig för mig?

Skulle ni en gång vara så lycklig att blifva gift,
vore ni då af nog borgerliga tänkesätt, för att sjelf
uppamma edra barn?

Barn? Hahaha! Nå ja, skulle det komma så långt,
så vore väl en bondflicka mer än god nog dertill.
Jag ämnar aldrig påbörda mig det besväret, till skada
för mina behag. — — Ni ser alltså mina läsarin-
nor, att jag på hvarje förnuftig fråga erhöill ett oför-
nuftigt svar.

Dessa och dylika svar göra, att våra herrar sluta
sig till det ogifta ståndet.

Och nu har jag ännu en hemlig orsak in petto,
blott ett steg närmare, på det jag må hvicka er det
i örat.

Hvad fordom, i den gamla råa tiden, endast hu-
strun gaf, det gifver, i våra upplysta dagar, så mången
flicka, utan mycken vägran. Hvarföre då det besvär-
liga oket?

Flicka! Flicka! en gammal mamsell är vanligen en ängslig, osällskaplik och föraktad varelse: men huru många, eller huru få ibland eder, äro värda att blifva mödrar eller hustrur.

V. CAP.

Fragment ur en resandes bref.

— — — Att det i Stockholm gifves rätt täcka flickor har ännu ingen betviflat, som naturen förlänat sunda ögon; och är han en Myops, så må han lägga sig till glasögon och han skall finna stadens flickor lika så täcka, som någon resande funnit dem. Hvad de hedervärda skraddarne härtill bidraga, för att gifva mången spindelaktig figur mera fullkomlighet, eller för att undandölja urhålkade hyftor, lämnar jag här obemärkt; den saken lärer gått så långt att mången brudgumme, när han den första mystiska natten närmare undersökt sin brud, stundom ej velat tro, att han befunnit sig bredvid samma person, med hvilken han blifvit vigd, men väl fallit på den tanken, att dess illparige svärfader initerat den gamle Laban, och i stället för en dägelig Rachel, fört till honom en vanskaplig Lea *). Dock hvad angår mig flickornas löshöfter, och skraddarmästarne, hvilka deruti visa sin konst!

Jag, som har en utomordentlig retbar känslighet, förlustade mig mycket vid åskådandet af det sköna bildergalleri, som naturen här utställt. Huru? tänkte jag, om du här kunde utsöka dig en ledsagerska? — Jag har alltid funnit att helt och hållet tillfälliga ting gifva utslag i vår viljas vågskål.

---

*) Se Moseboks 29 Cap.

Jag går händelsevis förbi en kyrka, stiger in och ser der! en ung herre, mycket elegant coifferad, predika om äkta ståndets lycksalighet.

Han gjorde sin sak så väl, och talade så rörande om en god faders glädje, när han tillställer barndop, att han syntes röra sitt auditorium, isynnerhet de unga flickorna. Äfven mig rörde den skägglöse giftermåls-panegyristen så, att jag straxt alfvarligt föresatte mig, så fort som möjligt, göra bruk af hans lära.

Jag började således under amors bistånd att realisera mina giftermålsförsök. Jag gjorde ofta rund kring staden, besökte vaktparaden, isynnerhet söndagarna, gick ofta på spectaklet, sökte här och der tillträde i sällskap; korteligen, jag begagnade hvarje tillfälle för att ernå mitt syfte.

Jag började min stora och viktiga angelägenhet, och gjorde beklagligtvis följande erfarenhet:

Först erhöll jag en ganska artig korg af en köpmansdotter, hvilken endast då ämnade förmåla sig, när en grefve, en lord, en Rysk knäs, en nabob från Indien, en mandarin från China eller jag vet ej hvem? begärte hennes hand. — Hon trodde sig aldrig kunna gå miste om en dylik gemål, då hon var vacker, ägde ett par tusen Riksdaler och gjorde till och med vers, hvilka aftvingat mer än en ung herre beundran.

Den andra erhöll jag ditö af en köpmansdotter, som derföre gaf mig afslag, emedan jag ägde för litet verld och alldeles icke kände bon ton, som så recommenderar en ung man. Hon måste på visst sätt ha rätt, ty olyckligtvis! hade jag då ännu allt för litet utbildat min talent i att säga equivoquer. Jag fruktade så högeligen att bli illa anskrifven hos ett ungt fruntimmer, om jag vågade genom equivoquer aftvinga henne

henna rodnad; men jag enfaldige stackare irrade mig ganska mycket! de unga sköna äro vida öfver det bondaktiga rodnandet!

Den tredje korgen erhöll jag in natura. En advocatfiscals-dotter skickade mig verkligen en dylik. En betjent kom med leende min, framförde complimentier från mamsell * * * och satte en korg på bordet; det öfriga skulle jag nog finna deri, fortfor han.

Jag var alltför discret, för att straxt se i den, och då det just var min födelsedag, så inbillade jag mig att det var en liten present åt mig. Straxt grep jag i plånboken och gaf ambassadeuren drickspenningar. Karlen skrattade och med två steg hade han dörtrösklen bakom sig.

I korgen låg ett det täckaste bref, och himmel! — hvad läste jag deri? Ett nekande svar på mitt uppsatta kärleksmemorial, så förnämt, så spotskt!

Och hvarföre? Det erfor jag genom en af mina bekanta, som närmare än jag kände flickan. En ung baron hade pladdradt för henne en hop skamlösheter; hon trodde derföre att endast en hög välboren skulle våga begära hennes hand. Jag fick således ungmälla att jag vågat ha afsigter på den flickan.

Så mycket om mina korgar.

Jag klagade öfver dessa olyckor för en af mina vänner, och han tröstade mig med, att det ej alltid skulle gå så, att det var en fatalité, som ej hvarje ägtenskaps-candidat erfar, och att, om det intresserade mig, jag här kunde få lika många hustrur som en Turkisk Sultan; men jag tillstod det jag förlorat all lust att åter försöka min lycka. Korgarna, korgarna gingo starkt omkring i mitt hufvud.

VI. CAP.

Qvinlig skönhet.

Fragmentisten i föregående Capitel intygar, att det i Stockholm gifves rätt täcka flickor. Hvarföre säger han icke lika såväl sköna flickor. Rätt täck är väl icke skön, fastän det gränsar derintill. — Dock måste man låta denna ort, så väl som hvarje annan, vederfaras rättvisa och intyga att det äfven här gifves sköna flickor, fastän de äro mycket sällsynta. Äfven är skönheten af ringa varaktighet, och de verkligen sköna börja snart att endast vara täcka. De hafva mycken likhet med mången blomma, som skönt uppblomstrar, men straxt bortvissnar. För att upptäcka de åtskilliga orsakerna härtill, behöfves allvetenhet och allestädesnärvaro. Vi dödliga sakna dessa egenskaper, jag lägger derföre handen på munnen — och tiger.

Dock återstår ännu för mig att besvara: "hvad är skönhet?" Vi sönderdela denna fråga, och börja med hufvudet.

Huru måste alltså hufvudet, som den ädlaste delen, vara för att kallas skönt?

Svar: Nästan rundt.

Och pannan?

Hvarken för platt eller för hög, utan fläckar och skrynkor, lindrigt rundad mot tinningarna och glänsande hvit.

Håret?

Långt och tjockt.

Af hvilken färg?

Svart upphöjer den hvita hyen skönast.

Ögonen?

Svarta, kastaniebruna eller ej för starkt blå. För öfrigt lifliga, fulla af eld, icke allt för små och framför allt friska.

Ögonbrynen?

Måste börja vid näsan och småningom rundas, i form af en halfcirkel, ända till den yttersta ögonvrån. I midten fylliga, vid ändarna fina. Svarta försköna en hvit panna, röda äro förhatliga.

Kinderna?

Compacta, icke allt för magra och med en hy liksom väfd af ros och liljedoft, lifliga, fina och klara.

Öronen?

Proportionerligt stora.

Näsan?

Rak och smånätt, delande ansigtet i tvenne lika delar, något litet upphöjd öfver midten. Så kallade örnnäsor hafva äfven sina behag.

Munnen?

Mera liten än stor. Läpparne måste vara vackert rundade och lifligt röda; ful är munnen om läpparne äro allt för små, allt för tjocka och utstående eller allt för bleka. Fullkomlig är den, om tänderna i skön ordning äro glänsande och hvita.

Hakan?

Måttligt stor, hvit och småningom rundad, ej spetsig eller fyrkantig; för öfrigt något skalkaktig.

Halsen?

Rak, köttfull, hvit och fin, smal mot hufvudet, men småningom fylligare och mera utvidgad mot skulderna.

Och dessa?

Hvita, fina och runda.

Armen?

Fast, hvit, fin och rund, isynnerhet från armbågen till handen.

Handen?

Lång och fin bildad, hvarken för fast eller för mager, ådrorna nästan omärkliga. Fullkomlig är den om en skön rodnad framlyser genom det inre af handen och fingerspetsarne.

Fingrarne?

Långa, köttiga och nästan runda, dock icke allt för tjocka, försedda med långa, rundade och genomskinliga naglar.

Barmen?

Vällustens förtjusande residence! Den är skön om de båda utmärkta delarne, som bilda den, äro lika runda, hvita och fasta. Fel är det om de äro för mycket utstående eller platta; men om de omärkligt höja sig lika tvenne kullar, skiljda genom en förtjusande blomsterdal, då är detta kärlekens altare fullkomligt.

Hyffterna?

Bredare än skuldrorna.

Låret?

Fast, köttigt och efter hand mer och mer afsmalat mot knät.

Knät?

Runt och slätt, vaden köttig och den egentliga foten icke alltför stor; tårna i behörig proportion.

Och hela kroppens hud?

Mjuk, slät, fin och frisk.

Och vidare intet. Jag lägger min penna ned, så vore världens skönaste Eva anatomiserad. En Raphaels pensel måste fullända målningen, jag förmår det ej.

Nu frågas; är ett sådant ideal tillfyllest för att behaga och förtjusa hjertan? Om erfarenheten ej sade nej, så ville jag bejaka det; men huru ofta är det ej som den fullkomligaste skönhet gör ringa, eller intet intryck,

då deremot en person, hvars drag på långt när ej äro så regelmässiga, fångslar alla hjertan.

Hvad är det då som så mäktigt, så hänförande talar ur deras blickar, ur deras hela Jag? — En glad öppen själ, ett välvilligt ömt hjerta, ett bildadt förstånd; lät härtill komma ett par eldiga ögon, en söt mild blick, en grop i kinden, ett huldt leende och ett harmoniskt uttal — en sådan varelse segrar öfver en fullkomlig skönhet af mensklig — marmor! Det är det hänförande "jag vet icke hvad," som smider alla hjertan i ljufva bojer, som öfver en sådan persons alla rörelser och handlingar gjuter något onämnbart, oförklarligt förtjusande. Det lifliga, talande, oemotståndliga uttrycket af en känslig, kärlek fordrande och kärlek gifvande, själ är det som för evigt fångslar, som för evigt förenar hjerta vid hjerta, hand vid hand.

Hvarföre gifves det så få sådana goda älskvärda flickor? frågar den varme deltagande vännen af det sköna och goda.

När skall den dåraktiga moduppfostran upphöra? När skola de uppstoppade och målade karikatyrer försvinna, hvilka lika ymnigt som nattfoglar kringspöka? När skall den löjliga prydnad och grannlåt bortläggas, som vanställer och gör dina döttrar oigenkänneliga, du rena, goda och okonstlade moder Natur? Du har flytt ur de stora städerna, emedan man föraktar dig; endast i den landtliga hyddan har du uppslagit ditt tempel, endast der finner man ännu spår af din gudomliga kraft och ditt välsignelserika inflytande, som så tacksamt och skönt utbreder sig öfver den oförderfvade oskulden!

VII. CAP.

Öfver dans.

För dans och sorlande musik äro härvarande fruntimmer särdeles intresserade; nästan kunde man påstå, att

kärleken för dans hos mången urartar till den häftigaste passion. Så snart en flicka väl lärt sig gå, långt förr än hon känner sitt abc, skickas hon af modren i dansskolan. Är hon 9 à 10 år gammal då visar hon sig på danssalarna, och vet, trots den utläraste coquett, att härma alla de lättsinniga och lockande vänningar och ställningar, som hon ser hos sin äldre syster.

Om man ser härvarande fruntimmer dansa så får man tillstå, att de dansa väl; men den som haft lyckan eller olyckan att våga en dans med en Stockholmska, får äfven medge, att de dansa utan känsla. Utan känsla? hör jag mången narr utropa. — Om man likväl med känsla förstår alla de vällustiga blickar, som de kasta till sina dansare, alla omarmningar och djupa suckar, som de framprässa, då medger jag gerna att Stockholms fruntimmren dansa med en viss art känsla; men den som en gång dansat med en god, oskyldig flicka, han skall anse denna art känsla för äcklig och osmaklig.

Här är vals favoritdans. Så många företräden och behagligheter denna dans må hafva, så är likväl säkert att den har, som den här dansas, de skadligaste följder för hvarje god och i coquetteri oerfaren flickas oskuld. Man dansar en stund oafbrutet; man prässar sig så nära hvarandra som möjligt; pulsarna söka och beröra hvarandra; blodet öfvergår i häftig svallning — fantasien träder i förståndets ställe — man tumlar slutligen ur danssalen, söker en ensam ort, för att öfverlämna sig åt känslornas villda svallning; den svaga flickan öfverlämnar sig åt den söta druckenheten, och hennes dansare, som är nedrig nog för att draga fördel af hennes svaghet, vinner en seger som kostar honom ringa möda, men nedsätter henne så mycket mer. — Mången flicka har beträdd danssalen med lugnt hjerta, men lämnat den med de bittraste förebråelser öfver ett steg, begått i yra, som hon vid kall öfverläggning förbannar.

Jag befann mig en gång på en talrik och lysande bal; de brokiga långa raderna jag här såg gifvo mina

ögon ett retande skådespel. — Det hvilades efter en dans och de mästa ungherrarne hade tillika med sina gudinnor kringspridt sig, endast få hade stadnat i danssalen. Salonen låg i en stor trädgård; hettan i rummet dref mig ut i fria luften; jag gick i månluset genom några alleer och hörde vid hvarje träd eller buske ett hviskande och prasslande i löfven, som gjorde mig bestört. Det lät mig förmoda att något älskande par där måste ha döljt sig, för att — vid den heliga kyska månans sken fira Sigewarts minne. Det hade varit obarmhertigt om jag, för att stilla nyfikenheten, genom min plösliga närvaro, uppskrämdt något älskande par. Jag gick därför vidare och beträdde en stor rund gräsbevuxen plan omgifven af statuer och fann — ett par utsträckta i det veka gräset — och i hvilken ställning? — det tillät mig ej den missunsamme månen att observera, ty den svepte just då sitt anlete i ett svart moln. — Dock hade jag blifvit bemärkt, ty de båda sprungo hastigt upp och ilade derifrån. Jag besåg närmare hviloplatsen och fann en hvit näsduk, som fruntimmret troligen utaf skräck och fruktan qvarglömt; jag upptog den, men fann, vid närmare betraktande, ej något namn derå tecknadt. Till äminnelse af denna scene har jag den ännu kvar och skulle ägarinnan vilja bevisa sin rättighet till den — i den händelse hon sätter något särdeles värde på denna duk — så står jag rätt gerna till tjenst, och det skall vara mig ett särdeles nöje, att åt henne personligen öfverlemna den, nota bene mot ett litet vilkor — — och det består deri, att hon är så artig och säger mig sitt namn. Dock efter allt utseende lär jag få behålla duken.

Gifs det ej öfver allt irrgångar så gifs det dock andra smygvincklar, man vet nog att hålla sig skadeslös.

Efter slutad bal kommer flickan hem, kastar sig i bädden och vaknar först följande middag, är oduglig till alla göromål, och jag vill ej råda någon moder att åt sitt dotter uppdraga något arbete, vore det äfven blott en stickstrumpa. — Dotteren må ju hämta nya krafter; äf-

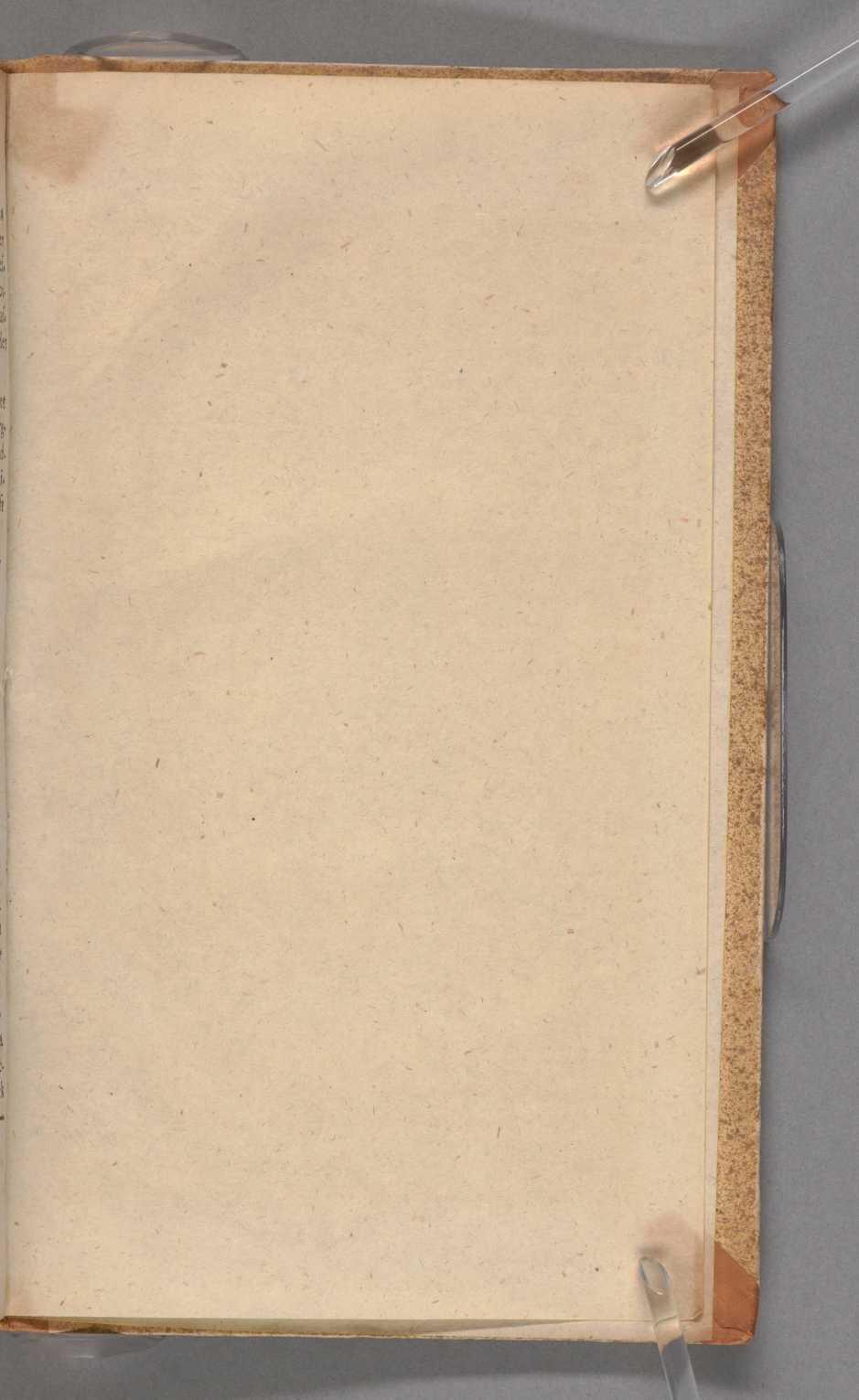
ven andra dagen derpå är hon ej uthvild, man får ha tålmod med henne. Den tredje dagen klagat hon öfver hufvudverk, hosta, snufva o. s. v. Man får skicka efter doctoren. — Söndagen är åter för dörren, och dottern är — åter frisk, åtminstone har hon samlat kraft nog, för att åter kunna dansa. Och så spelas det da capo.

Hvilken förnuftig kan billiga detta? Äfven om det blott hade skadliga följder för kroppens hälsa? Den sorgliga erfarenheten lär oss beklagligtvis, att mången rödblommig flicka i danssalen inandats fröet till en för tidig död eller åtminstone der insupit ett sjukdomsgift som förbittrat hela dess lifstid!

Och dessa flickor skola en gång bli mödrar? Mödrar till friska och starka barn? — Man får här endast sucka — och tuga. Tuga? Nej högt och ofta måste man upprepa det! Kanske skall ännu mången redlig och vältänkande fader stå upp och rädda sin dotters lif — om det ej är för sent. Kanske skall äfven mången vis och försigtig moder afhålla sina barn från de der hälsan förgiftande och dödande dansar!

Väl vore det om föräldrar alltid på baler beledsagade sina döttrar och hade ett uppmärksamt öga på dem. — Men beklagligtvis är det ett sällsynt fall! Fadren sätter sig till spelbordet, modren känner en innerlig förnöjelse om hennes dotter rätt ofta uppjudes till dans, emedan hon sätter deruti en stor heder. Kanske är hon till och med så dåraktig och uppmuntrar den uttröttade dotterent att ej ge den eller den herren afslag, emedan han kanske ogunstigt skulle upptaga det.

Redan mången flicka, på hvars kinder den ungdomliga rodnaden blomstrade, har blifvit ett offer för denna häftiga passion, har i förtid vissnat bort. Exempel bekräfta det rätt ofta, men dessa exempel göra ej intryck på de öfriga medsystrarna förr än de — för sent — ha tron i sina händer.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

